

WARM THUIS GEZOCHT

23.206

KINDEREN WONEN IN EEN PLEEGGEZIN

In deze Libelle starten we met columns van Mirjam Oldenhavé. Ze is pleegmoeder van de zevenjarige Esi, en daar schrijft ze de komende weken over. Hoe word je eigenlijk een pleegouder?

“Je hoeft zeker geen superopvoeder te zijn.”

TEKST MARLIES JANSEN

Een pleegkind wil gewoon zijn, een eigen plek hebben en alledaagse dingen doen

De ouders van **Yasmin (12)** hebben grote financiële problemen en zijn veel aan het werk. Daarom helpt ze vaak mee in het huishouden en zorgt ze voor haar jongere broertjes. Eens in de maand logeert Yasmin bij Ellen. Dan gaan ze winkelen, tv-kijken of een spelletje doen en kan ze weer even kind zijn, de zorgen van thuis loslaten.

Eliaa (3) is verslaafd geboren en als baby ernstig verwaarloosd. Omdat haar ouders niet voor haar kunnen zorgen, woont ze permanent bij Mark en Karin. **Iris (8)** komt uit een groot gezin met veel problemen. Thuis is ze zo angstig dat dit haar ontwikkeling belemmert. Nu woont ze voorlopig in het gezin van John, een leraar van haar school. De ouders van **Raymond (13)** zijn zwakbegaafd en kunnen de verantwoordelijkheid van het opvoeden niet aan. Van zijn derde tot vijfde jaar heeft hij in een tehuis gewoond. Daarna is hij bij Janet gaan wonen.

Een thuis bieden

Bovenstaande situaties van kinderen zijn beschreven op de site van Pleegzorg Nederland, de organisatie die voorlichting geeft en campagnes ontwikkelt om pleegouders te werven. Zo veel kinderen met problemen, zo veel vormen van pleegzorg, bij wijze van spreken. “Je kunt een kind in huis nemen voor een paar weken – crisisopvang – maar ook voor maanden of jaren, eventueel tot het kind volwassen is. Dat

Als pleegouder bied je structuur, warmte en veiligheid

hangt af van wat je kunt en wilt bieden als pleegouder”, vertelt Janette Reukers van Pleegzorg Nederland. Er is ook deeltijdzorg. Dan vang je een kind voor een of meer dagdelen per week op, alleen in de weekends of in vakanties. “Dat is een

aanvulling op de opvoeding thuis. Het kan kind en ouders net de nodige lucht geven.” Kan een kind toch niet langer thuis wonen, dan wordt eerst gekeken of het bij familie of iemand anders in de omgeving terecht kan, zoals een goede buur of vrienden. Dat heet netwerkpleegzorg. Kan dat niet, dan wordt gekozen voor een onbekende pleegouder uit het bestand van de pleegzorgorganisatie uit de regio.

Groot tekort

Vorig jaar verbleven 23.206 kinderen en jongeren in 16.655 pleeggezinnen. Jarenlang was er een tekort aan pleegouders, maar de wervingsacties hadden succes: er zijn 2.647 nieuwe pleeggezinnen ingeschreven. Dat zijn er 7% meer dan in 2016. Toch is dat niet genoeg. Waarom niet? Zijn er meer kinderen in nood? Janette Reukers: “Nee, dat aantal is al jarenlang stabiel. We zoeken vooral veel pleegouders om een zo goed mogelijke match voor een kind te realiseren. Zo is het fijn als een kind in zijn eigen woonplaats kan blijven en liefst ook naar zijn eigen school kan gaan. Ook kijken we of de leefsituatie van het pleeggezin aansluit bij die van het kind. En hoe is de klik met de ouders van het kind, kunnen de twee gezinnen samenwerken?”

Verdriet en trauma's

Ook niet onbelangrijk: welke specifieke opvoedvaardigheden zijn nodig? “Vrijwel alle kinderen die in een pleeggezin komen, hebben verdriet om wat ze hebben meemaakt, en een trauma. Maar een kind dat als gevolg daarvan in zichzelf is gekeerd, vraagt een heel andere benadering dan een kind dat door zijn emotionele problemen juist druk is en begreemd moet worden”, vertelt Reukers.

Er wordt de laatste jaren door gemeentes veel geïnvesteerd om een kind zo lang mogelijk bij zijn ouders te laten blijven. Reukers: “Ieder kind wil zo gewoon mogelijk opgroeien, liefst bij de eigen ouders. De

CIJFERS

In 2017 woonden **23.206** kinderen en jongeren voor korte of langere tijd in een pleeggezin. Dat aantal is de laatste vier jaar stabiel, al waren het er in 2000 ‘nog maar’ **8000**. Het gaat om kinderen die in een pleeggezin wonen, maar ook om crisisopvang en logeren tijdens weekenden en vakanties. 46% van de pleegkinderen vindt onderdak bij bekenden zoals grootouders, tantes en ooms, onderwijzers of burens. Dit heet netwerkpleegzorg.

83%
van de kinderen verblijft fulltime in het pleeggezin.

12%
een of meer dagdelen per week, in weekenden en/of vakanties.

In **5%**
van de gevallen gaat het om een combinatie van deeltijd- en voltijdpleegzorg.

Bron: Factsheet Pleegzorg 2017

PLEEGOUDER WORDEN?

Een kind een warm thuis bieden, kan op verschillende manieren. Het pleegkind kan fulltime bij de pleegouders intrekken of een aantal dagdelen per week. Opvang in een weekend of alleen in de vakanties is ook mogelijk. Op pleegzorg.nl staat veel informatie over welke vormen er zijn en hoe het pleegouderschap precies werkt.

band die je met je ouders hebt, is uniek. Een gezin krijgt daarom extra hulp en ondersteuning om de problemen het hoofd te bieden. Het is prachtig als het lukt. Maar komt het tóch tot een uithuisplaatsing, dan zijn de problemen zeer ernstig en veelomvattend. Dat vraagt veel van pleegouders.”

Training

Structuur, warmte en veiligheid kunnen bieden zijn de belangrijkste voorwaarden om pleegouder te worden. Hoe ga je op een steunende manier om met een kind dat veel heeft meegemaakt? Daar krijgen pleegouders veel hulp bij. “Als je je aanmeldt als pleegouder doorloop je eerst een traject met screeningsgesprekken én krijg je een voorbereidingstraining. Daarin

Hoe meer pleegouders, hoe groter de kans dat een kind in zijn eigen woonplaats kan blijven

wordt veel uitgelegd over omgaan met een getraumatiseerd kind. Ook hechting is een belangrijk thema, net als de samenwerking met de ouders en het familie- of sociale netwerk van het kind. Als die samenwerking goed en zonder spanningen verloopt, kan het kind zonder loyaliteitsproblemen houden van de volwassenen om hem heen. Ook dat is belangrijk”, vertelt Reukers.

Buddy's

Naast een begeleider krijgen kersverse pleegouders sinds een paar jaar ook steun van een buddy. “Dat is een pleegouder die al veel ervaring heeft en kan meekijken, of helpt als je je onzeker over iets voelt. Want ook al ben je door de screening gekomen en heb je trainingen gevolgd, er zullen toch situaties zijn waardoor je twijfelt:

Vaak moet ook de omgeving een houding vinden ten aanzien van pleegouderschap

ben ik wel goed genoeg? Dat deel je makkelijker met een buddy”, weet Reukers. Zo kan het fijn zijn om te sparren over een kind dat niet weet hoe het kan omgaan met zijn negatieve emoties en opstandig of driftig wordt. Maar ook opmerkingen uit de omgeving vinden veel pleegouders lastig om mee om te gaan. “Wat ongenuanceerd gesteld ben je namelijk ‘een held’ of ‘een gek’. Dat maakt het lastig om op het schoolplein of met vrienden te praten over alledaagse zorgen. Een pleegouderbuddy helpt met concrete vragen, maar kan ook tips geven hoe je omgaat met de omgeving die een houding moet vinden ten aanzien van jouw pleegouderschap.”

Supergewoon

En toch, ondanks dit alles, luidt de campagneleus van Pleegzorg Nederland: Supergewone mensen gezocht. Hoef je dan niet over supersonische pedagogische kwaliteiten te beschikken? Janette Reukers: “Die leus is vanuit het idee dat je om pleegouder te worden geen ‘superopvoeder’ hoeft te zijn. Het zijn juist de gewone dingen die steunend en helpend zijn voor een kind. Meedraaien in alledaagse gezinssituaties. Samen eten, spelletjes doen, dat er iemand langs de lijn staat om je aan te moedigen bij een sportwedstrijd. Tegen pleegouders van weekendkinderen zeggen we ook: ga liever geen bijzondere dingen doen, zoals naar een pretpark of de dierentuin. Ga gewoon samen boodschappen doen en pannenkoeken bakken. Ook al is zijn situatie anders, een pleegkind wil niets liever dan normaal en gewoon zijn, en een eigen plek hebben. In het doen van alledaagse dingen schuilt de kracht voor een kind: daardoor kan het tot rust komen. En zich verder ontwikkelen.” ▷

LANGER BLIJVEN

Sinds 1 juli 2018 mogen pleegkinderen tot hun 21e bij de zorgouders blijven. “Dat is belangrijk, want net als andere Nederlandse kinderen zijn deze kinderen op hun 18e weliswaar officieel volwassen, maar nog niet zelfstandig. Vaak zijn pleegkinderen dan juist kwetsbaarder. Ze hebben niet zo’n stevige basis om op terug te vallen, en door alles wat ze hebben meegemaakt kan hun schoolcarrière wat langzamer verlopen. Ze behalen vaak ook later hun middelbareschooldiploma. Dan is het fijn om meer tijd te hebben voor grote stappen als gaan studeren, werk vinden of op jezelf gaan wonen”, zegt Janette Reukers van Pleegzorg Nederland.

MEER LEZEN?

- *Je boft dat je mij hebt, openhartige gesprekken over pleegzorg*, Marga Baas en Anja Breijer (Lenthe Publishers).
- *18x18. Pleegkinderen op de drempel*, Femmie Juffer, Lindy Popma en Monique Steenstra (Lecturis).
- *Pleegouderschap in de praktijk*, Gerda Doelman (Boom/Nelissen)
- *Paraplus voor pleegouders: in de juridische praktijk*, Mariska Kramer (SWP).
- *Hier woon ik*, samenleesboek over pleegzorg waarin de belevingen van pleegkinderen centraal staan, Nieske Selles-Ten Brinke (Ark Media).